

संस्कृत-

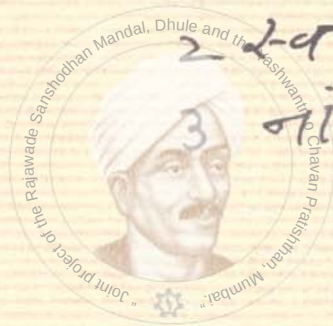
आशिक-२-मर्त

अ. नं. १८

१ गणपतिपूजनम्

२ शिवस्तोत्रपुष्पाहुवाचनम्

३ नांदीशालम्

✓ 3753

(1)

श्रीः॥अथ गणपतिपूजनादिप्रयोगः॥कर्त्तीयथोक्तसा
धनानि संपाद्य कृच्छ्राचरणादिना शुद्धः स्नातो धृतपुण्ड्रः क
तसंध्यो यथोक्तवस्त्रं परिधाय यथोक्तशेदेयथोक्तकाले पू
र्वाणहार्दो यथोक्ता सने सदभ्यं यथोक्तदिगभिमुखो दक्षिणो
त्तरिणोपस्थेनोपविशेत्॥पत्नीसाहित्यवतिकर्मणि प
त्नीमपि कृतस्नानादिकां स्वदक्षिणत उपवेशयेत्॥सं कृच्छ्रा
स्कारमपि तथा विधिं पत्न्या दक्षिणत उपवेशयेत्॥ब्र

कर्मसुसंस्कार्यं

(2)

१

नमस्कारा
जपेत्

ततः कर्ताऽचारादिष्टदेवतादीन्पित्रादिब्रह्मान्ब्राह्म
णांश्च तां ब्रूयादिदानपूर्वेनमस्कृत्यविदुषो ब्राह्मणा
न्संनिधायदर्भपाणि राचम्यग्रंथिमलवित्रेअग्निमंत्रि
तिधृत्वादर्भान्धारयमाणः प्राणायामं कुर्यात्॥ पत्न्याः फ
लभागित्वेतयापि दर्भधारणोद्येतदंतं कार्यं कर्ताऽब्राह्म
णानुज्ञां गृहीत्वा चारान्मंत्रौ पठेत्॥ येभ्यो मातेत्यादेः प्लातो
गयो जगती विश्वे देवाः॥ एवापित्रइत्यादेर्गौतमो वामदेव
स्त्रिष्टुबृहस्पतिः॥ पठे० ॐ येभ्यो माता० स्वस्तये०॥ एवा

जपेत्

राम

१

(2A)

पित्रे० रयीणां॥ नवामंत्रपाठः॥ सर्वत्रमंत्राहोप्रणवः॥ वैदिक
मंदित्रोमवर्णस्यतुप्रणवेनसंधानंनकार्यं॥ वक्ष्यमाणमं
त्रैश्चतुर्दशभिर्नमस्कुर्यात्॥ ॐ श्रीमन्महागणाधिपतये
नमः॥ ॐ लक्ष्मीनारायणाभ्यां नमः॥ ॐ उमामहेश्वरा
भ्यां० ॐ वाणीकमलासनाभ्यां० ॐ शचीपुरंदराभ्यां० ॐ
मातापितृभ्यां० ॐ इष्टदेवताभ्यो० ॐ कुलदेवताभ्यो० ॐ
ग्रामदेवताभ्यो० ॐ स्थानदेवताभ्यो० ॐ वास्तुदेव० ॐ एत
त्कर्मप्रधानदेव० ॐ सर्वेभ्यो देवेभ्यो० ॐ सवेभ्यो० ॐ

ब्राह्मणे

(3)

२.

०१४ मंगलाचरणश्लोकान्यठेत् ॥ ॐ समुखश्चैकहंतश्च क
पिलोगजकर्णकः ॥ लंबोदरश्च विकटो विघ्ननाशो गणाधि
पः ॥ धूम्रकेतुर्गणाध्यक्षो भालचंद्रो गजाननः ॥ सर्वमंग
लमंगल्ये शिवे सर्वार्थसाधिके ॥ शरण्ये शंभवे गौरि
नारायणि नमोस्तुते ॥ तदेवलं सुदिनं तदेव तारावलं चं
द्रवलं तदेव ॥ विद्यावलं देववलं तदेवलक्ष्मीपते तं ध्रियु
गं स्मरामि ॥ विनायकगुरुभानुं ब्रह्मविष्णुमहेश्वरान् ॥ २
सरस्वतीं प्रणोम्यादौ सर्वकार्यार्थसिद्धये ॥ अभीष्टसि
तार्थसिद्ध्यर्थं पूजितोयः सुरासुरैः ॥ सर्वविघ्नहरस्त

(3A)

स्मेगणाधिपतये नमः॥ सर्वेष्वारंभकार्येषु त्रयस्त्रिभुवनेश्व
राः॥ देवादिशंतु नः सिद्धिं ब्रह्मेशानजनार्दनाः॥ ततो दे
शकालोकीर्तयेत्॥ इह पृथिव्यां जंबूद्वीपे भारतवर्षे कु
मारिकाखंडे रामक्षेत्रे दंडकारण्ये गोदावर्यादक्षिणे भा
गे कृष्णवेण्या उत्तरे भागे एवं गुणविशिष्टे देशे॥ अद्य
श्रीमद्भगवतो महामहापुरुषस्य विष्णो राज्ञया प्रव
र्तमानस्य ब्रह्मणो द्विष्वेत वाराहकल्पे वैवस्वतमन्वंत
रे अष्टाविंशकलियुगप्रथमचरणे शालिवाहनश
के अमुकस्मिन्नवांतरयुगे अमुकनामसंबंसे रे अ
तीये परार्धे ३

(4)

३

अमुकायने ऋतौ मासे पक्षे तिथौ वा सरेन क्षत्रे योगे कर
णै एवं गुणविशिष्टे काले ॥ इत्यंते तत्तत्कर्मोचितसंकल्प
वाक्यमुच्चार्य तदंते साक्षत कुशोदकं ताम्रपात्रस्थमु
दञ्जु खण्डे शानदिकस्थ जले निक्षिपेदित्येवं प्रधानकर्म
संकल्प्य ॥ तदंगभूतं निर्विघ्नता सिद्ध्यर्थं गणपति पू
जनं मातृका पूजनं नांही श्राद्धं अभ्युदयार्थं स्वस्तिवाच
नं च करिष्ये ॥ इति संकल्पः सांग प्रधानस्यैक काल
त्वे ॥ भिन्न कालत्वे तु काले इत्यंते करिष्यमाण अमुक

राम

३

(4A)

कर्मो गभूतमिसादिसं कल्यगणपतिपूजादिविधायप्र
धानकर्मकाले तसं कल्पपूर्वकं त कुर्यात्॥ बहुदिनसा
णी ध्ये कर्मणितु कर्माधिकर भूततावंन्मासादिरूपका
रमुच्चार्य प्रधानकर्मसं कल्यगणपतिपूजादिचसं
कल्प्यानु तिष्ठेदिति विशेषः॥ अथ गणपतिपूजां
प्रतिमायामक्षतपुंजे पूगी फले वा कुर्यात्॥ गणा
नां ह्येत्यादेः शौन होत्रः शौन को गृहसमहो जगती
गणपतिः॥ पूजने विनियोगः॥ ॐ गणानां ह्रा०

(5)

४

दनं॥मंत्रांतेमहागणपतिमावाहयामि॥समस्तव्या
हृतिमंत्रेणवापूजनं॥समस्तव्याहृतीनांपरमेशीप्र
जापतिवर्हतीप्रजापतिः॥ॐॐॐॐपुनर्मंत्रांतेम
हागणपतयेनमः॥आसनमिसादिमुखवासांतेद
क्षिणांसमर्प्यप्रार्थयेत्॥वक्रतुंडेत्यादि॥ततोवि
सृज्यपूजांनिवेदयेत्॥अनयापूजयाविघ्नहर्तमि
हागणपतिःप्रीयतां॥नमम॥आचारानुसारेण
विसर्जनस्थानेषुष्वांजलिर्वा॥ततःप्रागुत्तरतोवा

हेरंब
५

(5A)

मा

मातृकायूजनं कुर्यात् ॥ तत्र प्रतिमादौ सप्तविंशति
देवता आवाहयेत् ॥ ॐ विनायकाय नमः विनायक
मावा० गौर्यै० गौरी० पद्मायै० पद्मा० शै० शची
मा० मेधायै० मेधामा० सावित्र्यै० सावित्रीमा० विज
यायै० विजयामा० जयायै० जयामा० देवसेना
यै० देवसेनामा० स्वधायै० स्वधामा० स्वाहायै० स्वा
हामा० मातृभ्यो० मातृरावा० लोकमातृभ्यो० लो
कमातृरा० धृत्यै० धृतिमा० पुष्ट्यै० पुष्टिमा० तुष्ट्यै०

(6)

4

तुष्टिमा० कुलदेवतायै० कुलदेवतामा० ब्राह्म्ये० ब्रा
ह्मीमा० माहेश्वर्यै० माहेश्वरीमा० कोमार्यै० कौमारी
मा० वैष्णव्यै० वैष्णवीमा० नाराह्यै० नाराहीमा० इंद्रा
ण्यै० इंद्राणीमा० चामुंडायै० चामुंडा मा० दुर्गायै० वम
दुर्गामा० क्षेत्राधिपाय० क्षेत्राधिपमा० गणाधिपाय०
गणाधिपमा० २७ एवमसंज्ञितं भवेत्संक्षिप्यावाह
येत् ॥ ॐ भूर्भुवःस्वः विनायकः । गौरीपद्माशचीमेधासा
वित्रीविजयाजया ॥ देवसेनास्वधास्वाहामातरोत्तमोक्त

ॐ

(6A)

मातरः॥धृतिःपुष्टिस्तथातुरात्मनःकुलदेवता॥ब्राह्मी
माहेश्वरीचैवकौमारीवैष्णवीतथा॥वाराह्यैंद्रीचचामुडा
दुर्गाक्षेत्रगणाधिपौ॥एतासप्तविंशतिदेवताआवाह
यामि॥ॐ भूर्भुवःस्वः विनायकाद्याहितदेवताभ्योनमः
आसनमित्यादिदक्षिणांतेविसर्जनं पुष्पांजलिर्वा॥त
तः पूजानिवेदनं॥अनयापूजयाविनायकादयः प्रीयंतां
॥नमः॥ ॥ततोनांदीश्राधंसंक्षिप्तं॥तत्रमांगलिक
कर्मांगेनांदीश्राधेकुशस्थानेदूर्वाः॥तद्यतिरिक्तकर्मा

वावा

(७)

६

गेतुहर्भाएव॥ तत्र प्राङ्मुखानुदङ्मुखान्वाचतुरोविप्रानुप
वेश्यतदसंभवेदर्भनहन्निधायक्रमेणनिमंत्रयेत्॥ नांद्दी
प्राधेवैश्वदेवार्थं ह्यक्षाक्षः करणीयः॥ विप्रः॥ ॐ तथा
॥ कर्ता॥ प्रामोतुभवान्॥ विप्रः प्रान्मवानि॥ एवंमातृवर्गा
र्थं ह्यया० पितृवर्गार्थं ह्यया० मातामहवर्गार्थं ह्यया० इत्येवं
चतुष्टयं निमंत्र्य साक्षतं पाद्यं दद्यात्॥ सत्यवसुसंज्ञकावि राहरे
श्वेदेवाः नांद्दीमुखाः॥ भूर्भुवःस्वः इदं वः पाद्यं स्वाहानम ६
म॥ मातृपितामहीप्रपितामहः नांद्दी० इदं वः पा० पितृपि

(2A)

प

तामहप्रपितामहाः नां० इदं वः पा० मातामहमातुः पितामह
मातुः प्रपितामहाः नां० इदं वः पा० ततः सजला न्युग्मन्दर्भ
गंधपुष्पाक्षता हृद्यात् सत्यवसु सं० नां० इदं व आसनगंधा
द्युचार कल्पनं स्वाहा० पितृपितामही प्रपितामह्यः नां० दी०
इदं व आसनगं० पितृपिता० नां० इदं व आस० मातामहमा
तुः० नां० इदं व आस० ततो भोजननिष्क्रयं हृद्यात् ॥ विनाय
काद्या गौर्यादिषोडशमातरो ब्राह्म्यादिसप्तमातरः दु
र्गाक्षेत्राधिप गणाधिपाश्च भूर्भुवः स्वः ॥ इं ईं वो ब्राह्मण

(४)

७

भोजनस्थानेयथाशक्ति हिरण्यं स्वाहान० सत्यवसु० इदं
वौ० मातृपितामही० पितृपिता० मातामहमा० ततोमधु
मत्सादिजपः॥ उपास्मे गाय० वतामधु॥ अक्षन्मीम
दं० हरी॥ दक्षिणां दद्यात्॥ कृतस्य नां दीश्राधस्य संप्र
र्णता सिध्येद्वाक्षामक कनिष्कयद्वयं दक्षिणां संप्रदे॥
प्रजापते न त्वदे० यीणां॥ इति मंत्रं जप्त्वा कर्म समर्पणं॥
अनेन नां दीश्राधेन नां दीमुखदेवताः प्रीयंतां॥ वृद्धि
रस्तु॥ ततः श्लोकद्वयपाठेन वरयाचनं॥ मातापिता

७

(४०)

महीचैव तथैव प्रपितामही ॥ पितृपितामहश्चैव तथै
व प्रपितामहः ॥ मातामहस्तप्तिता च प्रमातामह काद
यः ॥ इ कामग्ने पुरु० वृत्ते ॥ नां दीश्राधे अधिकारि विरो
षेण कस्यचित्पार्वणस्य लोपे वरया चने तदीयार्धश्लो
कलोपः ॥ केवलमातृपार्वणरुते एता भवन्तु सुप्रीता
इत्युहः ॥ विधवा कर्तृक नां दीश्राधे नु देवानंतरं भर्तृपा
र्वणं ततो मात्रादीनां ॥ वरया चने पिसर्वा दो भर्तृयो
य जमानायास्तस्य तातपितामहो ॥ इत्यु पाठ इति

एते भवन्तु सुप्रीताः प्रयच्छन्तु च मंगलं ॥ आचारा किंचिद्रव्यस्य पात्रस्य च संघटनेन धर्

शब्दं कुर्यात् ॥ ६

धर्

स्ता

इति

(१)

८

विशेषः॥ विरेछायां पृथग्लिखितः प्रायोगो द्रष्टव्यः॥ नाना
दीप्राधं॥ ॥ अथ स्वस्तिवाचनं स्वलंकृते मंगलसं
भारान्विते गृहे स्वलंकृत उदङ्मुखः कुर्यात्॥ तत्र कलश
द्वयस्थापनभूमिं मंत्रावृत्त्या दक्षिणोत्तरक्रमेण स्पृशेत्॥
महीद्यौरित्यादेः काण्वो मेधातिथिर्गायत्रीधावापृथिव्यो
॥ भूमिस्पर्शे प्रार्थने वा विनियोगः॥ ॐ महीद्योः ० मिः॥ ए
वं राशीकरणाद्युत्तरक्रिया स्वपिमंत्रावृत्तिः॥ उत्तरकल ८
शस्येव वा समंत्रकं स्थापनं॥ प्रार्थनपक्षे तु नमंत्रावृत्तिः

(9A)

तर

॥ स्मृष्टायां प्रार्थितायां वा भूमौ प्रस्थमिते न ह विष्यधान्ये
न राशिद्वयं कुर्यात् ॥ ओषधयः समित्यादेराथर्वणोपि
षगनुष्टुबोषधयः ॥ राशिकरिणे वि० अं अ० षधयः सं
व० मसि ॥ राश्योः कलशद्वयं सुधूपितं स्थापयेत् ॥ त
त्रौक्तिकलशो धारायुतः स्थाप्यः ॥ आकलशेषित्यादेः का
श्योसितो देवलो वा गायत्री सोमः पवमानः ॥ कल
शस्थापने० ओं आकलशेषु० ते ॥ कलशौ जलेन पूर
येत् ॥ इमं मे गङ्गाद्यादेः प्रियमेधः सिंधुक्षिज्जगती

(१०)

९

६

रग्निर

गंगादिनद्यः॥ कलशपूरणे० अं इमं मे गंगे० मया॥ तयो
र्गंधं प्रक्षिपेत्॥ गंधद्वारामित्यादेः कर्दमानंदचिह्नीनेदि
रासुता अनुपूषीः॥ गंधक्षेपे० अं गंधद्वारां० श्रियं॥ उभौ
कलशौ बाह्यप्रदेशे गंधैर्भूषयित्वा दूर्वाक्षिपेत्॥ कांडा
काडादित्यादेर्योजिक्यादेवता उपनिषदो नुष्टुपदूर्वा॥ दू
र्वाक्षेपे० अं काडाकाडाप्ररो० नच॥ आयनेत इत्यादेः
शार्ङ्गस्तं व मित्रो नुष्टुवग्निः॥ अनेन वा दूर्वाक्षेपः॥
शैलं केयोमुखे पल्लवान्निदध्यात्॥ अश्वत्थे व इत्यादिरा

६२

(10A)

थर्वणोभिष० पल्लवक्षेपे० ॐ अश्वत्थेवो० षं ॥ तयोः पु
ष्पकलेक्षिपेत् ॥ याः फलिनीरित्यादेराथर्वणो० पुष्पक
लक्षेपे० ॐ याः फलिनीर्या० सः ॥ रत्नानिक्षिपेत् ॥ स
हिरलानीत्यादेरात्रेयः श्यावाश्वोगायत्रीसविता ॥
रत्नक्षे० ॐ सहिरलानि० हे ॥ रत्नाभावे सुवर्णं तस्याप्य
भावे द्युतं ॥ ततः सुवर्णं क्षिपेत् ॥ हिरण्यगर्भः समित्यादेः
प्राजापत्यो हिरण्यगर्भस्त्रिष्टुप्प्राजापतिः ॥ सुवर्णक्षेपे०
गायत्र्या वा सुवर्णक्षेपः ॥ हिरण्यरूपइत्यादेः शौन होत्रः शौ

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com